



**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Maximální minimum pro původce odpadů

Štěpán Jakl, Kristýna Husáková, Pavlína Tománková, Zdeněk Fildán,
Vojtěch Pilnáček 18. – 19. 2. 2021

Obsah prezentace

- **Působnost zákona o odpadech**
- **Definice odpadu**
- **Vedlejší produkt**
- **Přechod odpad neodpad**
- **Hierarchie odpadového hospodářství**

Právní předpisy

- Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech
- Judikatura Evropského soudního dvora



Obsah prezentace

- **Působnost zákona o odpadech**
- Definice odpadu
- Vedlejší produkt
- Přechod odpad neodpad
- Hierarchie odpadového hospodářství

Působnost zákona o odpadech

- § 2 zákona o odpadech
- Protože se ZO vztahuje na nakládání s odpady, je pro působnost zásadní rovněž definice odpadu podle § 4
- V některých bodech dochází k přesahu mezi § 2 a 4



Zcela vyloučené odpady

§ 2 odst. 1

- emise látek znečišťujících ovzduší,
- radioaktivní odpady,
- výbušniny, střelivo a munici
- některé produkty zemědělské a lesnické výroby (sláma, exkrementy) zde používané
- sedimenty přesouvané v rámci povrchových vod
- půdu in situ



Odpadní vody

- Odpadních vod jsou vyloučeny z působnosti v rozsahu, v jakém se na ně vztahují jiné právní předpisy.
- Odvislé od úpravy v zákonech o vodách a o vodovodech a kanalizacích (akumulace v jímkách s likvidací na ČOV, odvádění kanalizací, vypouštění na základě povolení) případně v dalších předpisech (zákon o hnojivech)
- Jiné právní předpisy musí zajišťovat srovnatelnou ochranu se směrnici o odpadech.



Zcela vyloučené odpady

Nekontaminované zeminy, využité v místě stavby

- Není zřejmé, co znamená pojem nekontaminované.
- Co znamená pojem místo stavby?
- Otázka vztahu k definici odpadu.
- Zeminy mimo místo stavby v režimu vedlejšího produktu (§ 3 odst. 7 – povinnost splnit podmínky pro zasypávání (využití odpadů na povrchu terénu)).



Vyloučené, pokud zvláštní předpis stanoví jinak

- těžební odpad
- léčiva a návykové látky
- mrtvá těla zvířat
- vedlejší produkty živočišného původu s výjimkou kompostování, přeměny na bioplyn, spalování a skládkování (viz samostatná přednáška)
- látky, které jsou určeny k použití jako krmné suroviny s výjimkou VŽP (nové s novým zákonem)
- výrobky s ukončenou životností v rozsahu upraveném samostatným zákonem



Obsah prezentace

- Působnost zákona o odpadech
- **Definice odpadu**
- Vedlejší produkt
- Přechod odpad neodpad
- Hierarchie odpadového hospodářství

Pojem odpad

- Odpad je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl nebo povinnost se jí zbavit.

Zbavování se

- Dříve: Vždy, kdy osoba předá věc k využití nebo k odstranění nebo oprávněné osobě
- V novém zákoně takové vymezení nebude, protože je zavádějící.



Pojem odpad

Úmysl zbavit se

- Vymezeno jako vyvratitelná právní domněnka pokud věc není používána k původnímu účelu
- Nebude muset být vedeno řízení o odstranění pochybností
- Vlastník vyvrátí pochybnost tím, že prokáže, že věc používá k novému účelu, který neohrožuje lidské zdraví nebo životní prostředí



Pojem odpad

Povinnost zbavit se

- Povinnost zbavit se věci pokud není používána nebo ji není možné používat k původnímu účelu a ohrožuje životní prostředí nebo lidské zdraví
- Věc vzniká jako zbytek při výrobě a nesplní požadavky pro vedlejší produkt.



Pojem odpad

Řízení o odstranění pochybností

- Rozhoduje krajský úřad na návrh vlastníka věci nebo z moci úřední.
- Není nastaven požadavek na podobu žádosti.
- Není nastaven správní poplatek.
- Řízení o odstranění pochybností není možné zahájit v případě, že bude vedeno řízení o uložení sankce nebo nápravného opatření



Obsah prezentace

- Působnost zákona o odpadech
- Definice odpadu
- **Vedlejší produkt**
- Přechod odpad neodpad
- Hierarchie odpadového hospodářství

Výrobní residuum

Hlavní produkt X výrobní residuum

- Produkce materiálu je výsledkem technické volby jedná se o produkt.
- Hlavní produkt nelze vyrábět bez vzniku materiálu jedná se o residuum.
- Pokud je záměrně změnou výrobního procesu sledováno získání materiálu se zamýšlenými vlastnostmi materiál může být produktem.

Výrobní residuum

- Vedlejší produkt
- Odpad



Vedlejší produkt X Odpad

§ 7: Movitá věc, která vznikla při výrobě, jejímž prvotním cílem není výroba nebo získání této věci, se nestává odpadem, ale je vedlejším produktem, pokud

- a) vzniká jako nedílná součást výroby,
- b) její další využití je zajištěno,
- c) její další využití je možné bez dalšího zpracování způsobem jiným, než je běžná výrobní praxe, a
- d) její další využití je v souladu se zvláštními právními předpisy a nepovede k nepříznivým účinkům na životní prostředí nebo lidské zdraví.



Vzniká jako nedílná součást výroby

- V novém zákoně není obdoba § 3 odst. 7, který na VP, nicméně splnění kritérií je možné dovodit.
- Vyhláškou může ministerstvo společně s MPO stanovit doplňující kritéria pro jednotlivé VP.
- Pokud jsou nastavena doplňující kritéria vyhláškou – povinnost vypracovat průvodní dokumentaci.
- Kromě již zpracované vyhlášky k asfaltům zvažuje MŽP podrobná kritéria pro zeminy.



Movitá věc, která vznikla při výrobě

Co vše lze považovat za výrobu?

Jem možné považovat za výrobu demolici?

- Demolice spojená s výstavbou (stavební výroba).
- Samostatná demolice není součástí výrobního procesu.
- Příkladem může být frézování vozovky.

Čistění odpadních vod?

- Zde se nejedná o výrobu.
- Jinou otázkou je například úprava pitné vody .



Vzniká jako nedílná součást výroby

- Pokud materiál vyžaduje nějaký další způsob zpracování dodatečný k procesu výroby, jedná se o důkaz, že se nejedná o vedlejší produkt. Takový materiál by měl být typicky odpadem nebo výrobkem z odpadu.
- Otázka provázání výrobního procesu a dalšího zpracování.



Další využití je zajištěno

Důkazy pro

- existující smlouvy s odběrateli, nebo zaběhlý trh
- zisk

Důkazy proti

- neexistence trhu s daným materiálem
- materiál není použitelný pro zamýšlené využití
- zisk je nepatrný v porovnání s náklady odpad
- materiál je skladován po neomezenou dobu
- pouze část materiálu může být použita jako vedlejší produkt (mělo by se jednat o odpad, využitelná část se může později stát neodpadem)



Další využití je možné bez zpracování odlišného od výrobní praxe

- Pokud je nezbytné výrobní reziduum upravit nějakým jiným způsobem, než jak je upravován vstupní materiál, měla by tato úprava probíhat v odpadovém režimu.

Typické postupy pro nakládání s odpady.

- 1) odstranění nebezpečných vlastností
- 2) třídění využitelných a odpadových složek
- Naopak změna rozměru a tvaru je běžná i pro jiné materiály.



Další využití je možné bez zpracování odlišného od výrobní praxe

- Běžná výrobní praxe: mytí, sušení, homogenisování, přidávání dalších nezbytných materiálů.
- Všechny tyto procesy mohou probíhat, jak u původce tak u zpracovatele důležité je však zvážit otázku, nakolik je produkce materiálu integrální součástí výrobního procesu.



Další využití je zákonné a neohroží životní prostředí

- Je třeba posoudit daný materiál a způsob jeho použití souladu s s předpisy použitelnými na výrobky a s environmentální legislativou.
- Neohroží životní prostředí - stačí to, že věc splňuje předpisy na ochranu životního prostředí? Nezbytné rovněž splnit § 3 odst. 7.
- Protože vedlejší produkt není odpadem vztahují se na něj požadavky nařízení REACH.



Obsah prezentace

- Působnost zákona o odpadech
- Definice odpadu
- Vedlejší produkt
- **Přechod odpad neodpad**
- Hierarchie odpadového hospodářství

Přechod odpad neodpad

Bez povolení

- Odpady vymezené vyhláškou, nebo nařízením EU, za splnění jejich požadavků. (evropská nařízení pro kovy a skleněné střeby, vyhláška k asfaltům, do budoucna jsou v plánu stavební recykláty, tuhá alternativní paliva)



Přechod odpad neodpad

Bez povolení

- Věci vystupující ze zařízení která nevyžadují povolení k provozu podle přílohy č. 4 body 1 až 3 (hutě, papírny, sklárny). Ostatní zařízení z této přílohy musí získat samostatné povolení pro přechod odpad neodpad (v tomto případě nemusí být povolení součástí povolení provozu zařízení).
- Věci vystupující ze zařízení na přípravu k opětovnému použití.



Přechod odpad neodpad

Na základě povolení krajského úřadu

- Součástí povolení k provozu.
- Žadatel musí prokázat splnění podmínek čl. 6 a navrhnout kritéria (parametry výstupuvstupující odpady, účel použití, kvalitativní kritéria, která zajistí ochranu ŽP a lidského zdraví, a způsob jejich ověřování).
- Povinnost předložit vyjádření Ministerstva průmyslu a obchodu a krajské hygienické stanice.



Přechod odpad neodpad

Na základě povolení krajského úřadu

- Povinnost vypracovat průvodní dokumentaci. A povinnost každého držitele předávat ji dalším osobám.
- Nastavena evidence výrobků uvnitř zařízení, která se nikam neohlašuje.
- Do 2023 postačuje soulad se stávajícím souhlasem 14/1.



Hierarchie odpadového hospodářství

- **Co je hierarchie nakládání s odpady?**
- Praxe uplatňování hierarchie odpadového hospodářství.
- Oběhové hospodářství

Právní ustanovení

- Článek 4 směrnice 2008/98/ES o odpadech
- § 3 zákona o odpadech
- § 13 zákona o odpadech
- Příloha č. 1 vyhlášky č. 294/2005 Sb.
- Základní popis odpadu podle nové vyhlášky o
podrobnostech





Hierarchie odpadového hospodářství

V rámci odpadového hospodářství mají jednotlivé činnosti následující prioritu

- předcházení vzniku odpadů
- příprava k opětovnému použití
- recyklace odpadů
- jiné využití odpadů
- například energetické využití
- odstranění odpadů



Odchýlení se od hierarchie

Základní výjimka

- Na základě posouzení dopadů životního cyklu zahrnujícího vznik a nakládání s odpadem pokud je porušení vhodné s ohledem na nejlepší celkový výsledek z hlediska ochrany životního prostředí.

Při uplatňování se zohlední

- celý životní cyklus výrobků a materiálů
- technická proveditelnost a hospodářská udržitelnost
- ochrana zdrojů, životního prostředí a zdraví
- hospodářské a sociální dopady.



Hierarchie odpadového hospodářství

- Co je hierarchie nakládání s odpady?
- **Praxe uplatňování hierarchie nakládání s odpady.**
- Oběhové hospodářství

Vymáhání hierarchie

Každý má povinnost předávat odpady v souladu s hierarchií

- Součástí základního popisu odpadu je odůvodnění, proč s odpadem nelze nakládat jiným způsobem. (Po dobu, kdy může být starý základní popis, čestné prohlášení, že s odpadem není možné nakládat jiným způsobem).
- Nejsou nastavena žádná kritéria pro posuzování dopadů v rámci životního cyklu.
- Vymáhání hierarchie na původci je velmi složité.



Konkrétní omezení

Základní opatření v novém zákoně o odpadech

- § 13 odst. 1 písm. e) Každý má povinnost předávat odpady v souladu s hierarchií odpadového hospodářství
- § 35 odst. 3 Omezení energetického využití vytríděných komunálních odpadů
- § 36 odst. 5 Omezení odstranění vytríděných komunálních odpadů
- § 40 omezení skládkování od roku 2030.
- Postupné navyšování poplatku u odpadů, které bude zakázáno ukládat na skládku.



Hierarchie odpadového hospodářství

- Co je hierarchie nakládání s odpady?
- Praxe uplatňování hierarchie nakládání s odpady.
- **Oběhové hospodářství**

Princip oběhového hospodářství

Základní princip

- Hodnota produktů a materiálů se zachovává co nejdéle. Když výrobek doslouží, suroviny se znovu a znovu používají.

Balíček k oběhovému hospodářství

- Novelizace šesti odpadových směrnic.
- Provedeno novými odpadovými předpisy

Směrnice o jednorázových plastech

- Nový zákona o jednorázových plastech



Cíle oběhového hospodářství

Cíle podle novelizovaných směrnic

Recyklace komunálních odpadů

- 55 % v roce 2025
- 60 % v roce 2030
- 65 % v roce 2035

Omezení skládkování využitelných

- Využitelné a recyklovatelné odpady v roce 2030
- Nejvýše 10 % komunálních odpadů v roce 2035

Navýšení cílů recyklace obalových odpadů

- 65 % v roce 2025
- 70 % v roce 2030



Štěpán Jakl
jaklstepan@seznam.cz